

Alueellisen ohjausryhmän kokous

muistio

AIKA: maanantai 3.12.2012 klo 14.30–16

PAIKKA: Vaasan yliopisto, päärakennus Tervaholvi, tila B203 KPO-Sali.

Osallistujat:

Erkki Penttinen
~~Hilkka Sundqvist~~
 Pirjo Wadén
 Peter Granholm
 Hannu Happonen
~~Alice Backström~~
 Johanna Yli-Viitala
 Inge-Brit Barkholt
 Inger Bjön
~~Tarja Paikkala~~
 Katja Kurunsaari
 Varpu Rajaniemi
 Seija Ollila
 NVC (jäsentä ei nimetty)
 Maritta Vuorenmaa
~~Raimo Koivisto~~
~~Annika Wentjärvi~~
 Arto Rautajoki
 Tuula Mulju siht.
 ASIAT:

Henkilökohtainen varajäsen:

~~Matti Paloneva~~
~~Teemu Paavola~~
~~Yvonne Holming~~

~~Merja Latvala~~
~~Esko Kuoppala~~
~~Maija Nyystilä~~

~~Gunilla Jusslin~~
~~Virpi Hagström~~

Ulla Isosaari
~~Susanne Jungerstam~~

- 1§ Kokouksen avaus ja läsnäolijat
- 2§ Esityslistan hyväksyminen
- 3§ Pöytäkirjan tarkistaminen
- 4§ Perusterveydenhuollon yksikön ja sosiaalialan osaamiskeskusten yhteistyöstä
- 5§ Yhteistyö ja seminaari sosiaalihuollon tiedonhallinnan kehittämisestä
- 6§ Pohjanmaan ohjausryhmä toimintakaudella 2013–2015
- 7§ Kaste-hankkeet
- 8§ Tiedoksi
- 9§ Seuraava kokous
- 10§ Kokouksen päättäminen

1§ Kokouksen avaus ja läsnäolijat

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 14.35 ja toivotti osallistujat tervetulleeksi.

2§ Esityslistan hyväksyminen

Päätös: Hyväksyttiin.

3§ Edellisen kokouksen pöytäkirjan tarkistaminen

Päätös: Hyväksyttiin.

4§ Perusterveydenhuollon yksikön ja sosiaalialan osaamiskeskusten yhteistyöstä

Perusterveydenhuollon yksikön ja sosiaalialan osaamiskeskusten yhteistyön käynnistäminen liittyy valtakunnallinen tilanteeseen sosiaali- ja terveydenhuollon integraation edistämiseksi. Näiden tahojen kesken käydään neuvotteluja alueellisesti sote - yhteistyön kehittämisestä ja tukemisesta. Tavoitteena on keskustella sisällöistä sekä sen toimintamalleista ja rakenteista. Yhteistyön suunnittelu liittyy tältä osin myös kestävä kehittäminen alueellisiin rakenteisiin.

Syksyn aikana Pohjanmaalla ovat Vaasa (Jukka Kentala, Erkki Penttinen,) Vaasan sairaanhoitopiiri (Göran Honga, Pia Wik, Inge-Brit Barkholt) ja sosiaalialan osaamiskeskukset (Torbjörn Stoor, Arto Rautajoki, Tuula Mulju) hahmottaneet arkisia yhteistyösisältöjä alueelliseen yhteistyöhön. Rakenteista keskustellaan myöhemmin. Liitteessä 2. on yhteenvedo keskustelujen sisällöistä.

Keskustelujen pohjalta ehdotuksena on, että yhteistyön sisältöjen tarkentaminen jatkuu maakunnallisessa työrukkasessa. Maakunnalliseksi työrukkaseksi esitetään perustettavaksi sosiaali- ja terveydenhuollon yhteinen maakunnallinen kehittäjäryhmä. Kolmantena ehdotuksena on, että terveydenhuollon järjestämäsunnitelmasta siirrytään Pohjanmaalla välivaiheita yhteiseen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämäsunnitelmaan, mikäli esteitä siihen ei ole.

Esitys: Ohjausryhmä keskustele em. ehdotuksista ja liitteessä esitetyistä sisällöistä. Ohjausryhmä esittää näkemyksensä jatkotyöskentelyä varten ja perusterveydenhuollon yksikön ja sosiaalialan osaamiskeskusten yhteistyöstä.

Asian käsittely: Ohjausryhmä korosti sosiaalihuollon näkökulman parempaa huomiointia terveydenhuollon toiminnassa (esim. geriatriassa ja käytännössä vaikkapa lonkkaleikkausten yhteydessä tarvittaessa). Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyötä korostettiin asioissa, jossa on suuria asiakas/potilasmääriä tai hankaliksi nähtyjä asiakastilanteita. Tampereen Potku-hankkeessa on keskitytty asiakkaisiin, jotka tarvitsevat paljon apua ja heidän arjessa selviytymistään on tarkasteltu ja tuettu. Keinoiksi ohjausryhmä ehdotti palveluketju-ajattelua, hoitoketjuja laajempaan, jossa on luontaista tehdä yhteistyötä. Näissä asiakasprosesseissa avataan rajapinnat ja huomioidaan myös muut kunnan sektorit. Tavoitteena on saada aikaan sosiaali- ja tervey-

denhuollon integroituja palvelukokonaisuuksia valituille asiakasryhmille. Tutkimuksen ja arvioinnin näkökulma liitetään rajapintojen tarkasteluun. Innokylässä on jo kuvattu käytäntöjä ja esimerkkejä hyödynnettäväksi.

Keskusteltiin myös laatujärjestelmän kytkemisestä mukaan kehittämisprosessiin ja todettiin, että kunnissa on hyvä katsoa ensin prosessit ja sitten edetä laatujärjestelmän tasolle. Substansseihin ei tässä vaiheessa ollut lisättävää. Johtaminen tulee ottaa kehittämiskokonaisuuteen mukaan. Suunnitelman nimiehdotus perusterveydenhuollon yksikön ja sosiaalialan osaamiskeskuksen yhteistyösuunnitelma?

Ehdotettiin sosiaali- ja terveydenhuollon kehittäjäryhmän perustamista, joka olisi kooltaan toimintakykyinen. Kehittäjäryhmän jäseniksi ehdotettiin

- sosiaali- ja terveydenhuollon edustajaa + varajäsentä jokaiselta Pohjanmaan yhteistoiminta-alueelta
- Asiakasnäkökulman edustus esim. asiakas- ja potilasjärjestöt (vaihe?)
- Perusterveydenhuollon yksikön ja sosiaalialan osaamiskeskusten edustajat
- Tutkimuksen ja arvioinnin näkökulma
- Missä vaiheessa poliitikot otetaan mukaan prosessin?

Luonnoksessa esitettyä ohjausryhmä priorisoi seuraavasti

- Rajapinnat ks. edellä
- Asiakaslähtöinen kehittäminen
- Jo tehdyn ja olemassa olevan tekeminen näkyväksi
- Kipukohdat
- Ei kuulu meille -asiakkaat, monidiagnoosipotilaat ja heidän omaistensa huomiointi, palveluita paljon käyttävät ja heidän arkensa, erikoisosaamista vaativat esim. päihde- ja mielenterveys-yhdistelmä
- työryhmän työn nopea hankkeistamista kokonaisuuksien toteuttamiseksi ja muiden kunnan sektoreiden liittämiseksi mukaan yhteistyöhön.

Valtakunnallinen perusterveydenhuollon yksiköitten ja sosiaalialan verkosto on koontunut kaksi kertaa. Siellä ei ole ollut vielä näin pitkälle meneviä ehdotuksia. Terveystenhuollon järjestämissuunnitelman käsittelyn yhteydessä nämä esitetyt sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyötä koskevat esitykset otetaan seuraavaksi esille.

Päätös: Merkitään tiedoksi työryhmän perustamista ja sen tehtävänmäärittelyä varten.

5§ Yhteistyö ja työseminaari sosiaalihuollon tiedonhallinnan kehittämisestä

Sosiaalihuollon tiedonhallinnan valtakunnallinen kehittämistyö on käynnissä Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen OPER-yksikössä. Kehittämistyötä jalkautetaan yhteistyössä sosiaalialan osaamiskeskusten kanssa. Tavoitteena on edistää sosiaalihuollon yhtenäistä tietopohjaa ja tiedon saatavuutta, tukea kuntia kehittämään sähköisiä palveluja sekä tiedonhallintaa sosiaali- ja terveydenhuollossa. Tavoitteena on myös yhtenäistää palvelutarjontaa, toimintaprosesseja ja kirjaamiskäytäntöjä valtakunnallisesti. Samalla sosiaalialan asiakirjoista tulee teknisesti yhtenäisiä ja tiedonjakoon toimijoiden välillä kehitetään uusia teknisiä ratkaisuja. Kansallisesti käsitteistöt ja tietorakenteet yhtenäistyvät ja tulevaisuudessa meillä on yhteinen asiakastietovaranto, mikä parantaa muun muassa tiedon saatavuutta ja hyödyntämistä asiakastyössä ja esimer-

kiksi suunnittelussa ja päätöksenteossa. Kehittämistyön kokonaisuudesta kuulemme kaksikielisessä työseminaarissa Vaasassa 8.2. ja suunnittelemme sen jalkautusta alueellemme.

Esitys: Ohjausryhmä keskustelee työseminariin pyydettyistä puheenvuoroista ja niiden aiheista Pohjanmaan tarpeen mukaisesti. Ohjausryhmä miettii, missä aiheissa /substansseissa haluaisimme hyödyntää yhteistyötä jatkossa Oper-yksikön kanssa (esim. sähköiset palvelut, aikuissosiaalityö, Lastensuojelun LasSe-hanke ks. liite, sisältää jo alustavan ehdotuksen).

Asian käsittely: Ohjausryhmä ehdotti meneillään olevan ja aikaan saadun lisäksi onnistumisten ja kipukohtien esille ottamista. - Missä asioissa meitä toimijoina kutsutaan mukaan ja mitä meiltä yhteistyössä odotetaan? Millä tasolla tietoa pitäisi päästä tuottamaan ja pitäisikö ja missä vaiheessa asiakastyön työntekijöitä olla mukana? Pohjanmaalta pari kommenttipuheenvuoroa esim. Peter Granholm ja Vaasan edustaja. Toivottiin Tieran hyödyntämistä ja rahoitusmahdollisuuksien esittelyä.

Päätös: Viedään tiedoksi OPER-yksikölle valmistautumiseen ja valmistellaan Pohjanmaan omaa osuutta tilaisuuteen tältä pohjalta.

6§ Pohjanmaan ohjausryhmä toimintakaudella 2013 – 2014

SONet BOTNIA:n maakunnittaisten ohjausryhmien toimintakausi on kaksi vuotta. Ohjausryhmässä ovat edustettuina alueen kunnat/yhteistoiminta-alueet, alueen korkeakoulut, palveluntuottajat ja järjestöt sekä alueellisia keskeisiä kehittämisorganisaatioita. Ohjausryhmä tehtävänä on alueen lähtökohdista ja alueellisena tiedontuottaja ohjata alueensa työskentelyä (esim. toimintasuunnitelma) ja kehittämissuunnittelijan työpanoksen käyttöä. Ohjausryhmä kokoontuu 4-6 kertaa vuodessa.

Esitys: Pohjanmaan maakunnan ohjausryhmässä on toimintakauden aikana ollut useita edustajavaihdoksia eläkkeelle jäämisten vuoksi. Esitetään, em. syystä, että sama ohjausryhmä jatkaa vielä toimintakauden 2013–2014 ajan. Mikäli jokin taho haluaa vaihtaa edustajaa, se voi tuki nimetä uuden edustajan.

Asian käsittely: -

Päätös: Päätettiin esityksen mukaisesti. Sähköpostitiedustelu ohjausryhmän jäsenille jatkamisesta kaudella 2013–2014 ja he keskustelevat omassa yhteisössään jäsenistä. Mikäli vaihdos tulee, he informoivat asiasta sähköpostitse.

7§ Kaste-hankkeet

Väli-Suomen alueella valmistellaan kahta hanketta: Sosiaalisesti osalliseksi sosiaalityöllä SOS II – hanke ajalle 11/2012- 10/2015 sekä lastensuojelun tarpeen selvitystä kehittävä hanke 4/2013–10.2015. Molemmista kehitetään sosiaalityötä. Lastenasiantalo-hankkeen valmistelusta on luovuttu Pirkanmaalla, koska ministeriöt tarttuivat siihen monialaisena yhteistyönä.

Hankesuunnitelmat valmistuvat 6.12. mennessä ja Lastensuojeluhankkeen suunnitelma on jo kunnissa kommentoitavana. SOSII – hankkeelta puuttuu vielä hallinnoija.

Esitys: Ohjausryhmä kommentoi hankekokonaisuuksia Pohjaamaan kannalta ja merkitsee SONet BOTNIAn yhteistyössä kuntien ja hanketoimijoiden kanssa valmistele-
mat hankekokonaisuudet tiedoksi.

Asian käsittely: Kaste-hankkeita ei kommentoitu ajanpuutteen vuoksi. Valmistelu on loppusuoralla. Esitettiin, että uuden SHL:n pilaoinnista ohjausryhmä tekisi kirjallisen esityksen STM:lle. Tietoa asiasta on mennyt STM:lle useilta tahoilta.

Päätös: Ohjausryhmän lausuntoon SHL:n pilotinnista palataan ensi vuonna.

8§ Tiedoksi

- Palvelurakennemuutoksen valmistelun eteneminen ja työseminaarimme 15.2.2013 PowerParkissa.
- BoWer-hankkeen strategia. SONet BOTNIAn johtoryhmän toiveet on esitetty.

Esitys: Ohjausryhmä merkitsee tiedoksi ja näihin asioihin palataan ensi vuoden puolella.

Päätös: Merkittiin tiedoksi

9§ Seuraavasta kokouksesta sopiminen

Seuraava kokous pidetään 8.2.2013, jolloin on työseminaari THL:n OPER-yksikön kanssa. *OPER- työseminaari on siirretty 12.4. klo 9 Vaasassa. Ohjausryhmän seuraava kokous on siirretty pidettäväksi 6.3. Vaasassa.*

10§ Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 16.00.

Liite 1.

Yhteistyö perusterveydenhuollon yksikkö ja sosiaalialan osaamiskeskukset

Ehdotukset yhteistyön sisällöstä ja organisoimisesta

- 1) Laaditaan seuraavaksi yhteinen sote-järjestämissuunnitelma
- 2) Perustetaan maakunnallinen sote- kehittäjäryhmä tässä suunniteltuja asioita varten
- 3) Sisältöjä:

a) On hahmotettava alueellista yhteistyötä vaativat palvelut ja palvelukokonaisuudet. Valitaan palvelut ja palvelukokonaisuudet, joita yksi kunta ei pysty ratkaisemaan ja jota alueemme kaikki kunnat tarvitsevat. Nämä erityisosaamisen alueet ja kipupisteet selvitetään ja ratkaistaan ensimmäisenä. Esim. vammaispalveluissa, päihdeasiakkaiden haastavissa kokonaistilanteissa, ”ei kuule meille -asiakkaat” sekä lastensuojeluprosessissa, jossa moniammatillinen näkökulma voidaan hahmottaa. Myös muut kuormittavat kysymykset työryhmään.

b) Palvelu- ja hoitoketjujen laatiminen yhteistyössä
Hoitoketjuja mietitään suunnitelmassa asiakkaasta lähtien ja niistä saadaan laajempia kokonaisuuksia, palveluketjuja. Käytännön toteutuksiin esitettiin käyttöön otettavaksi uusia toimintamalleja. Palveluohjaus on vartenotettava toimintamalli esim. sairaalasta kotiutumisessa. Toisena ehdotuksena esitettiin erityyppisiä neuvontapalveluja asioihin joihin niitä tarvitaan. Tämä olisi uuden terveydenhuoltolain mukaista toimintaa ja vastaavaa on tulossa sosiaalihuoltoonkin uudessa lakiesityksessä.

c) Prosessimallinnukset

Mistä prosessista olisi hyvä aloittaa yhdessä? Sosiaalityön tehtäväkohtainen luokitus on siinä hyväksi avuksi. Yhtenäinen laatujärjestelmä edistäisi toteutusta. Ks. kohta palvelu- ja hoitoketjut. Varsinaisille kipupisteille on löydettävä nopeampi tapa.

d) Kulttuurin kieli, käsitteet, asenteet ja ajattelutapa

– Kirjattiin haasteena yhteistyölle sosiaalihuollon/erikoissairaanhoidon kanssa kanssa. Perusterveydenhuollon kanssa tehtävässä yhteistyössä näissä asioissa lie-
nee matalampi kynnys. Mm. kohta palvelu- ja hoitoketjujen laatimisesta vastaa tähän haasteeseen käytännössä.

e) Tietotuotannon hyödyntäminen sote-yhteistyön kehittämisessä

- hyvinvointibarometrin toteuttaminen ja tulokset
- ATH-tiedon käyttäminen
- sähköisen hyvinvointikertomustyön hyödyntäminen sopivat
- ammattilaisten kokemukseen perustuvan trenditiedon ja hiljaisten signaalien kerääminen nopeana tiedontuotantona, jotta voidaan ennakoida ja reagoida tuleviin palvelutarpeisiin
- sote-asiakkuuksien yhteydet
- tutkimus

f) Johtaminen

g) Osallisuus

Osallisuuden kautta tarkasteluna asiakkaan/potilaan kokemus palvelujärjestelmästä voidaan saada näkyväksi. Yhteinen asiakaslähtöinen palautteen hankinta keinona osallisuuden toteuttamiseen ja kehittämiseen – myös netissä. Tilastotiedot eivät riitä saamaan potilasta kuljettajan paikalle. ATH ja esim. asiakasraati auttavat. Palvelun saamisen kriteerien tekeminen näkyväksi on tärkeätä palvelunsaajan kannalta.

h) Nopeasti konkretiaan, että työ etenee, oleellisimmasta liikkeelle ja Kaste-rahoituksen hyödyntäminen

Liite 2.

Kaste-hankkeet SOS II-hanke sekä Lastensuojelu

Sosiaalisesti osalliseksi sosiaalityöllä SOSII - Pohjanmaan osahanke

Pohjanmaan osahankkeen budjetti on 300 000 € ja lisäksi hankekonsortion yhteinen osuus 17 100e. Kokonaisuus sisältää noin kahden htv:n työpanoksen. Mukana on 12 kuntaa, Kruunupyy liittyy mahdollisesti uuteen Keski-Pohjanmaan osahankkeeseen ja ulkopuolelle jää Isokyrö. Laihian päätös puuttuu vielä. Osahankkeelle ei vielä ole hallinnoijaa, koko hankekonsortiota hallinnoi Tampereen kaupunki, hanketta koordinoi SOnet BOTNIA. Uuden sosiaalihuoltolain pilotointia hankkeessa selvittää Leena-Kaisa Nikkarinen. Väli-Suomen koko hankkeen budjetti on n. 2milj.e ja osahankkeita on kuusi, myös Kanta-Häme, Pirkanmaa ja Keski-Pohjanmaa ovat nyt lähdössä hankkeeseen mukaan.

Pohjanmaan kehittämiskokonaisuuksissa painopiste on soveltamisessa käytännön työssä sekä jalkauttamisessa. Näkökulmaksi on valittu osallisuus ja tietopohjainen kehittäminen (myös SHL-pilotointiin ehdolla)

1. Osallisuus ja osallisuutta edistävät käytännöt
 - Asiakas osallisena omassa asiassaan ja prosessissaan. Toteutus tilannearvion ja asiakassuunnitelman kehittämisessä sekä työmenetelmissä.
 - Asiakas toimijana ja kehittäjänä aikuissosiaalityössä. Toteutus: Asiakkaat tietotuotannossa, toimijoina ja arvioijina. Kehittäjäasiakkaat ja- ryhmät ja
2. Tietotuotanto ja tuotetun tiedon hyödyntäminen sosiaalityössä
 - tietopohjainen kehittäminen ml. sosiaalityön luokituksen soveltaminen ja asiakastietorekisterin mahdollisuudet, asiakas- ja työntekijäkyselyiden jalostaminen käyttöön
 - työmenetelmien arviointi, vaikuttavuuden arviointimahdollisuus THL:n kanssa
 - tieto syrjäytymisen kuvasta Pohjanmaalla tarkennetaan ja tuotetaan tietoa sekä hyödynnetään esim. ATH-tutkimuksen tuloksia
 - yhteys opetus- ja tutkimusklinikan valmisteluun ja kokeiluun
3. Aktivoivat ja kuntouttavat menetelmät (esim. sosiaalinen kuntoutus) (pilottiryhminä nuoret aikuiset ja väliinpuotoajat)
 - asiakassegmentit ja niiden mukaisten toimintojen määrittely
 - suunnitelmallisuus työssä sekä palveluprosessien
 - yhteistyö asiakkaan verkoston kanssa ja palveluverkoston mahdollisuuksien käyttö paremmin
 - työmenetelmien ja – mallien juurruttaminen, aikuissosiaalityön työkalupakki rakentuu
4. Henkilöstön osaaminen ja johtaminen
 - ammatillisten reflektointikäytäntöjen kehittäminen Pohjanmaalla ja työyhteisötasolla sekä ja vertaistuen käyttö (SOS-klubi, Kuvastin-menetelmä)
 - tietotuotanto johtamisen, päätöksenteon ja kehittämisen tueksi
 - henkilöstön osaamisessa työmenetelmien kehittäminen
 - aikuissosiaalityön ammatti- ja tehtävärakenteet erityisesti pilottiryhmien kokemuksista lähtien.

Tavoitteena on, että hankkeen päättyessä vuonna 2015 on saavutettu seuraavia tuloksia:

1) Osallisuus

Asiakkaiden osallisuus ja toimijuus heidän omassa asiassaan sekä aikuissosiaalityön kehittämisessä on lisääntynyt. Aikuissosiaalityössä on käytössä työkäytäntöjä, jotka edistävät asiakasosallisuutta. Asiakkaiden osallistumiseen sosiaalityön ja – palvelujen kehittämiseksi on toimivia käytäntöjä ja heidän esittämiään kehittämisehdotuksia on viety käytäntöön.

2) Tietotuotanto

Asiakastietorekisterin käyttömahdollisuudet tunnetaan ja tietoa asiakkuuksista ja asiakassegmenteistä on saatavilla työkäytäntöjen muokkaamiseksi tarvetta vastaavaksi. Sosiaalityön dokumentointi on yhdenmukaistunut ja hankeaikana kehitetyt käytännöt on dokumentoitu ja jalkautettu kuntien toimijoiden käyttöön. Asiakas- ja työntekijäkyselyistä on luotu toimiva käytäntö seurantaan ja palautetta varten ja osa kysymyksistä on hyödynnettävissä kuntalaisten hyvinvointia koskevan tiedon tuottamisessa. Tiedon tuottamiseen on käytäntöjä ja tieto on käytettävissä tukena johtamisessa ja päätöksenteossa.

3) Aktivoivan ja kuntouttavan aikuissosiaalityön työkäytännöt

Suunnitelmallisuus ja yksilöllisyys aikuissosiaalityössä ovat parantuneet ja käytössä on uusia, erilaisiin tilanteisiin ja erilaisille asiakasryhmille soveltuvia työmenetelmiä. Kokeilussa mukana olevien kohderyhmien asiakasprosessit on mallinnettu ja dokumentaatio on yhdenmukaistunut. Asiakkaan yhteistyöverkoston käyttäminen tukemisessa on parantunut ja tieto palveluverkostosta ja sen mahdollisuuksista on asiakkaiden käytettävissä. Sähköisen asioinnin kehittämisen kartoitus on tehty jatkotoimenpiteitä varten ja asiakkaat ovat osallistuneet siihen.

4) Henkilöstön osaaminen ja johtaminen

Työntekijöillä on ammatillista reflektiota, vertaistukea sekä keskustelua varten toimivia käytäntöjä omassa työyhteisössään sekä maakunnallisesti. Aikuissosiaalityön työmenetelmiä on arvioitu, aikuissosiaalityön työkalupakki on rakentunut ja työntekijöiden tiedossa. Ammatti- ja tehtävärakenteessa on selkeät, kirjatut tehtäväkuvat kuntien pilotoitujen kohderyhmien kanssa tehtävässä työssä. Tieto on koostettu ja keskusteltu johdon kanssa laajempaa käyttöönottoa varten.

Lastensuojelutarpeen selvitysten kehittämishanke

Kunnallisen lastensuojelun kehittäminen on ollut parhaillaan käynnissä olevissa ja jo toteutetuissa Kaste-hankkeissa melko vähäistä. Viime aikoina Väli-Suomen alueen kunnat ovat viestittäneet akuuttia lastensuojelun käytäntöjen kehittämistarvetta, johon vastatakseen useat Väli-Suomen alueen kunnat ja sosiaalialan osaamiskeskukset ovat laatineet tämän lastensuojelutarpeen selvitystä koskevan hankesuunnitelman. Kaste II -ohjelmassa hankkeen on tarkoitus vastata osaltaan lasten ja nuorten osaohjelman lastensuojelun avohuollon kehittämistavoitteeseen.

Kuntien mukaan lastensuojelutarpeen selvitysprosessia on työstetty siten, että pystytään vastaamaan lain määrittämään aikarajaan (3 kk). Tiukka aikaraja haittaa kuitenkin prosessin moniammatillisuutta ja selvityksen aikaista palvelunohjausta. Kunnissa tarvitaan perusteellista pohdintaa siitä, mitä selvityksen jälkeen tapahtuu, mihin selvitys johtaa ja mitä olisi voitu hoitaa paremmin tai toisin. Laajasti ajatellen hankkeen avulla pyritään vahvistamaan käsitystä siitä, mikä suomalaisessa yhteiskunnassa on lastensuojelua ja mikä ei.

Hankkeeseen osallistuu noin 50 kuntaa Etelä-Pohjanmaalta, Pohjanmaalta, Pirkanmaalta, Kanta-Hämeestä ja Päijät-Hämeestä. Hankkeen valmistelusta ovat vastanneet sosiaalialan osaamiskeskukset Pikassos, SONet BOTNIA ja Verso kuntien tuella. Pohjanmaan kunnista Kaskinen ei ole lähdössä hankkeeseen ja Laihian vastaus puuttuu. Joulukuussa 2012 valmistuvan hankesuunnitelman ja rahoitushakemuksen laativat Kristiina Laiho ja Minna Niemi Pikassoksessa.

Hanke on rajattu lastensuojelutarpeen selvitysvaiheeseen, jotta on mahdollista paneutua monialaisen työskentelyn, palvelunohjauksen sekä lapsen kohtaamisen ja kuuntelemisen kysymyksiin. Lisäksi sosiaalityöntekijöiden ja sosiaaliohjaajien tehtävänkuvia on tarkoitettu selkiyttävä osassa hankekuntia, jotta työnjako sosiaalitoimen sisällä olisi toimiva. Tavoitteena on myös lisätä aihetta koskevaa tiedontuotantoa sekä tutkijoiden ja sosiaalityöntekijöiden vuoropuhelua lastensuojelusta. Hyvin toimiva lastensuojelutarpeen selvitys on hyödyllinen ennen kaikkea asiakkaalle, joka saa tarvittaessa palvelunohjausta ja/tai yksilöllisen lastensuojelun palvelusuunnitelman.

Tavoitteena on, että hankkeen päättyessä 31.10.2015:

- A) **Lasten kohtaaminen ja kuuleminen** lastensuojelutarpeen selvitysprosessin yhteydessä on vahvistunut ja asiakasperheiden osallistumista lastensuojelutarpeen selvitysprosessiin on mahdollista arvioida ja verrata selkeän tiedontuotannon avulla.
- B) **Sosiaalityön sisäiset menettelytavat** lastensuojelutarpeen selvittämisessä ovat tutkitusti tarkentuneet sekä päätöksenteko lastensuojeluasiakkuuden aloittamisesta ja palvelunohjauksesta on selkiytynyt. On yksilöity tilanteita ja asioita, jotka lastensuojelun tarvetta selvitetäessä ovat osoittautuneet vaikeiksi ja etsitty niihin ratkaisuja.
- C) **Ammatillisen verkoston roolit ja toimintatavat** ennen lastensuojelutarpeen selvityksen käynnistymistä, selvityksenteon aikana ja selvityksen jälkeen ovat kehittyneet ja kirkastuneet sekä edelleen kehittämistä vaativat ongelmat dokumentoitu jatkotoimia varten. Sosiaalityöntekijöiden ja lastensuojelun muiden asiantuntijoiden vuoropuhelu on vahvistunut hankkeen aikana syntyneen tukirakenteen myötä.

Hankkeen toteutusaika on 1.4.2013–31.10.2015 ja kokonaiskustannukset ovat noin 850 000 euroa. Kokonaiskustannukset täsmentyvät joulukuun 2010 alussa hankesuunnitelman valmistettua. Alustava ajatus on, että hankeresurssi kattaisi 4-5 henkilötyövuotta. Hanketyöhön saatava kasterahoitus on maksimissaan 75 % kokonaiskustannuksista. Omarahoitusosuus (25 %) on jaettu hankekuntien kesken suhteessa väestömäärään. Lastensuojelutarpeen selvitysten kehittämishankkeen hallinnoijana toimii suoraan Tampereen kaupunki.